

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการของคนพิการในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการ
2. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี สรุปผลได้ดังนี้

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างคนพิการมีความต้องการสวัสดิการมากเกี่ยวกับมาตรการต่อไปนี้ ดังตาราง 17

ตาราง 17 มาตรการสวัสดิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการที่คนพิการมีความต้องการมาก

ด้านสวัสดิการคนพิการ	มาตรการ
1. การสงเคราะห์	การสงเคราะห์ครอบครัวคนพิการ ให้คำปรึกษาแนะนำ จัดหาผู้ดูแลคนพิการ
2. ที่อยู่อาศัย	ปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัย ปรับปรุงสภาพแวดล้อม

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้านสวัสดิการคนพิการ	มาตรการ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	การให้บริการข้อมูลแก่คนพิการ ทางลาดหน้าสำนักงาน ป้ายและสัญลักษณ์ต่างๆ ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
4. ความสัมพันธ์ทางสังคม	เชิญเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
5. การแพทย์	การฝึกอบรมแก่คนพิการและผู้ดูแล การบริการทันตกรรม

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่ามาตรการสวัสดิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการที่คนพิการมีความต้องการมากดังกล่าวตามตาราง 17 เมื่อวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของความเป็นไปได้ในการปฏิบัติโดยคำนึงถึง นโยบายของนักการเมืองท้องถิ่นงบประมาณและการบริหารจัดการ จะพบว่า มีรูปแบบมาตรการที่เหมาะสมเรียงลำดับ ดังนี้

1. การให้บริการข้อมูลแก่คนพิการ
2. การฝึกอบรมแก่คนพิการและผู้ดูแล
3. ทางลาดหน้าสำนักงาน และ ป้ายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ
4. ห้องน้ำสำหรับคนพิการ
5. เชิญเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

การที่มาตรการทั้ง 6 มาตรการมีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นมาตรการที่สามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง ทั้งจากความต้องการของคนพิการและข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนายายอาม กล่าวคือ เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีตำแหน่งตัดสินใจในองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นมาตรการที่มีความพร้อมในด้านงบประมาณในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นงบประมาณที่ได้มีการจัดสรรตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่สามารถใช้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่แล้วดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการวางแผนกำลังคนหรือจัดหากรอบอัตราค่าจ้างใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 คือ ผลการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและความเหมาะสมของสวัสดิการคนพิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ในภาคนี้พบว่าข้อค้นพบใหม่ในเบื้องต้นที่ยังไม่มีการศึกษาในประเทศไทยโดยตรง

จากผลการศึกษาว่า คนพิการมีความต้องการสวัสดิการมากในเรื่องการสงเคราะห์ ที่อยู่อาศัย และสิ่งอำนวยความสะดวก แต่สวัสดิการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้เหมาะสมในภาคปฏิบัติกับคนพิการ คือ เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก เราสามารถอธิบายผลการศึกษาดังกล่าวโดยทฤษฎีเสนานุช (2553 : 10-12) ได้จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดรูปแบบสวัสดิการแก่คนพิการ ดังนี้

1. การสงเคราะห์ หรือการประชาสงเคราะห์ (Public Assistant) หมายถึง การบริการช่วยเหลือคนพิการแบบชั่วคราว เป็นการแก้ไขเฉพาะหน้า คนพิการมีฐานะเป็นผู้ขอรับบริการช่วยเหลือ หรือฐานะต่ำกว่าผู้ให้ และมักเป็นการดำเนินงานบนฐานคิด ปรัชญาการทำบุญกุศล เป็นการแบ่งปันของผู้มีจิตเมตตา สงสาร ต่อคนพิการ (Philanthropy and Charity Base) เป็นหลัก เช่น การบริจาค ให้เงิน สิ่งของ การให้เบี้ยยังชีพ ซึ่งการบริการช่วยเหลือเช่นนี้มักไม่เป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการ หรือในระดับสากล เนื่องจากมองว่า การช่วยเหลือดังกล่าวเป็นการกดทับ กดขี่คนพิการตอกย้ำความไม่เท่าเทียม และดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ในทางปฏิบัติอาจยังพบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น การบริจาคเงินแก่คนพิการในชุมชน คนพิการขอทาน การแจกข้าวสาร อาหารแห้ง ผ้าห่ม สิ่งของ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพความเป็นจริงส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีความพิการรุนแรง ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ประกอบกับความเชื่อ ค่านิยมของสังคม คนเผ่าที่มีต่อคนพิการทางลบ มีความแตกต่างจากคนปกติทั่วไป กิ่งมนุษย์ หรือมิใช่มนุษย์

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitation Services) มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ซึ่งแต่เดิมมักหมายถึง การช่วยเหลือบริการ ประคับประคองผู้ป่วยหรือคนคนพิการที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ ให้มีชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพ รวมไปถึงการทำกิจกรรมบำบัด กายภาพบำบัด การเชียวการรักษาที่เรื้อรัง แต่ในมิติของคนพิการและเชิงวิชาการปัจจุบันมีความหมายกว้างมากขึ้น การฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง “แบบแผนการบริการคนพิการที่เป็นองค์รวมและบูรณาการทางด้านการแพทย์ กายภาพ จิตสังคม และอาชีพ ที่ช่วยให้เสริมพลังอำนาจแก่คนพิการให้เต็มเต็มความเป็นบุคคล มีคุณค่าทางสังคม และสามารถดำรงอยู่มีปฏิบัติสัมพันธ์อย่างเต็มศักยภาพในสังคมโลก” ซึ่งการบริการแบบนี้มีฐานคิด ปรัชญามาจากแบบแผนทางการแพทย์ (Medical Model) กล่าวคือ ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการโดยผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาชีพ (Professional or Specialist) โดยคนพิการอยู่ในฐานะ

ผู้รับบริการ หรือคนไข้ (Client) แม้จะมีแนวคิดและยกฐานะให้บริการกับคนพิการให้มีความเท่าเทียมกัน แต่ก็ยังเป็นแนวคิดในกลุ่มนักทฤษฎีบางกลุ่มเท่านั้น โดยเฉพาะกลุ่มมานุษยนิยม (Humanistic Theory) เช่น Carl R. Rogers ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีการใช้บุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Centered Therapy) แต่นักคิด นักทฤษฎีส่วนใหญ่ยังยึดปรัชญาแบบแผนทางการแพทย์แบบดั้งเดิมและยังใช้ญาณวิทยา หรือวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงแบบปฏิฐานนิยม (Positivism) ซึ่งเน้นการวัดและประเมินแบบปรนัย (Objectivism) เน้นความเป็นวิทยาศาสตร์ มีเครื่องมือและวิธีการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ตัวอย่างรูปแบบการบริการแบบนี้ ได้แก่ การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยสถาบันเป็นฐาน (Institution – based Rehabilitation : IBR) เช่น การให้บริการของโรงพยาบาล โรงเรียน การศึกษาพิเศษทั่วไป ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) รวมทั้งการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ต่างๆ แก่คนพิการของนักวิชาชีพ นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างการให้บริการคนพิการอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การให้บริการโดยนักวิชาชีพ นักวิชาการที่ออกไปให้บริการคนพิการที่อยู่ตามบ้าน หรือชุมชน กรณีนี้เรียกว่า “เอาต์ริช” (Outreach Services) เช่น การออกหน่วยแพทย์พยาบาลเคลื่อนที่ การจัดหน่วยทำขาเทียมเคลื่อนที่ การบริการเยี่ยมบ้านและสอนหนังสือคนพิการตามบ้านของศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจรวมถึง กิจกรรมบางส่วนของการทำงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (Community-Based Rehabilitation : CBR) ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนทุกระดับในชุมชนในการช่วยเหลือคนพิการ โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้นที่ต้องใช้นักวิชาชีพ นักวิชาการ ในการกระตุ้น สอนการทำงานให้ความรู้แก่คนพิการ และชุมชนในการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า แม้การบริการแบบการสงเคราะห์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพ อาจจะแตกต่างกันในด้านผู้ให้บริการช่วยเหลือมีฐานเป็นผู้ใจบุญหรืออาสาสมัคร และนักวิชาชีพตามลำดับ ตลอดจนความลึกซึ้งของการให้บริการก็ตาม แต่ทั้งการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพมีสิ่งที่เหมือนกันคือส่วนใหญ่ฐานะของผู้ให้บริการจะเหนือกว่าคนพิการหรือผู้รับบริการความสัมพันธ์ของทั้งสองจึงเป็นแนวตั้งมากกว่าแนบราบ ไม่มีความเท่าเทียมกัน

3. การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) และการมีวิถีชีวิตอิสระของคนพิการ (Independent living : IL) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายแต่โดยสรุป หมายถึง “การมีส่วนร่วมการควบคุมการมีอำนาจในการตัดสินใจ การกำหนดทางเลือกและทรัพยากรให้แก่ตนเองของคนพิการ” โดยเป้าหมาย เพื่อ การจัดสรรอำนาจและการเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจเสียใหม่เป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่านของบุคคลและสังคม การเปลี่ยนแปลงสำนึกสาธารณะและการบรรลุความต้องการของมนุษย์ และการนำไปสู่การปลดปล่อย ปราศจากการกดทับกดขี่ ซึ่งการบริการแบบนี้มีฐานคิด ปรัชญา เป็นแบบแผนทางสังคม (Social Model) เน้นความเท่าเทียมในศักดิ์ศรี สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง นั่นหมายความว่า ฐานะและสัมพันธ์ภาพของผู้ให้บริการ และคนพิการ

มีความเท่าเทียมกัน คนพิการเปลี่ยนฐานะจากผู้รับบริการหรือคนไข้ (Client/Counselee) ไปเป็นผู้ใช้บริการหรือผู้บริโภค (Consumer) นักวิชาการ ผู้ช่วยเหลือ อาสาสมัคร เปลี่ยนฐานะจากผู้นำ (Leadership) ไปเป็นผู้อำนวยหรือผู้มีส่วนร่วม/เพื่อนร่วมงาน (Partnership) เท่านั้น ตัวอย่างรูปแบบการบริการนี้ เช่น การบริการของกลุ่มช่วยเหลือตัวเอง (Self-help Organization) การใช้การปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อน (Peer Counseling) กิจกรรมการดำเนินงานของชมรม หรือ สมาคมของคนพิการต่าง ๆ อาทิ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สมาคมคนหูหนวกฯ สมาคมผู้ปกครองเด็กออทิสติก รวมไปถึง ศูนย์ วิถีชีวิตอิสระของคนพิการ (Independent living center : IL center) และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (Community-based Rehabilitation : CBR) ในระยะที่คนพิการเป็นกลุ่มหลักในการดำเนินงานโดยมีสมาชิกในชุมชน นักวิชาการ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้ร่วมงานเท่านั้น การบริการแบบที่ 2 และ 3 คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการเสริมพลังอำนาจแก่คนพิการ มีความแตกต่างจากแบบที่ 1 หรือการสงเคราะห์ กล่าวคือ เป็นการช่วยเหลือ บริการที่มุ่งการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังอย่างถาวรแก่คนพิการและมีเป้าหมายสูงสุดที่เดียวกัน การทำให้คนพิการดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองมีอิสรภาพ แม้วิธีการและฐานะของผู้ให้บริการกับคนพิการอาจแตกต่างกันก็ตามการบริการแบบที่ 2 การฟื้นฟูสมรรถภาพ และแบบที่ 3 การเสริมพลังอำนาจนี้ อาจเรียกรวมว่า “การบริการเชิงพัฒนา”

จากการวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสม จะพบว่าในการดำเนินมาตรการสวัสดิการคนพิการ นอกเหนือจากเบี้ยความพิการให้เป็นไปได้ในภาคปฏิบัตินั้น จะขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของนโยบายการบริหารของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลัก โดยมีปัจจัยเสริมมาจากความพร้อมด้านงบประมาณในการดำเนินงานและความเพียงพอของบุคลากรในการบริหารจัดการ มาตรการ ที่เป็นเช่นนี้ เราสามารถอธิบายได้จากแนวคิดธุรกิจการเมืองในท้องถิ่น เนื่องจากกระบวนการทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะของการที่นักการเมืองที่เข้ามามีบทบาทได้นั้น ต้องมีการลงทุนทางการเงินในลักษณะที่เป็นการทำธุรกิจและเมื่อได้รับตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องมีการแสวงหาผลประโยชน์ในลักษณะที่เรียกว่า “การถอนทุน” โดยการกำหนดนโยบายการบริหารที่จะจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปในทางที่จะยังประโยชน์ให้แก่ตนเอง เช่น การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ให้แก่ตน นโยบาย การจัดทำโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น หรือการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น นโยบายด้านถนน ไฟฟ้า น้ำประปา แหล่งน้ำ เป็นต้น ผลที่ตามมาก็คือ งบประมาณด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ขอมมีข้อจำกัดด้านวงเงิน ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนพิการได้เต็มที่นัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนพิการให้มากขึ้น คือ

1. ควรมีการจัดสรรงบประมาณในลักษณะมีความเป็นธรรมแก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่น คนพิการมากขึ้น เนื่องจากคนพิการเป็นคนด้อยโอกาสที่มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้นในสังคม ซึ่งหากไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเพียงพอและเหมาะสม อาจทำให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตคนพิการตกต่ำซึ่งจะส่งผลกระทบต่อถึงด้านการบริหารจัดการของนักการเมืองท้องถิ่นด้วย
2. ควรมีการเพิ่มบุคลากรในการทำงานเกี่ยวกับผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่น ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน หรือ นักสังคมสงเคราะห์ เนื่องจากปัจจุบันบุคลากรที่รับผิดชอบงานผู้ด้อยโอกาสในองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียง นักพัฒนาชุมชน เท่านั้น
3. ควรมีการเพิ่มนโยบายด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับคนปกติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการ ที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ควรมีการขยายพื้นที่ในการดำเนินการวิจัยเป็นทั้งจังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นแผนพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับจังหวัด
2. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อเป็นข้อมูลในเชิงลึก ให้เห็นถึงรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการที่นอกเหนือจากเบี้ยความพิการ
3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนคนพิการทั้ง 7 ประเภท